

Motion till riksdagen 2020/21:998

av Sten Bergheden (M)

Pensionssystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i högre grad ska löna sig att ha arbetat i utfallet i pensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till att en extern utredning utvärderar pensionsreformen i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Sverige är det en styrka att vi i flera politiska frågor har breda överenskommelser som är hållbara över tid. Inte minst i sakfrågor som påverkar många människor och näringslivet under lång tid, till exempel utbildning, energiförsörjning och pensioner. Det är dock olyckligt och farligt om sådana överenskommelser hamnar i låsta lägen, det kan missgynna individer såväl som genomförandet av nödvändiga reformer. Samtidigt som mindre brister måste kunna åtgärdas på ganska kort tid så måste också stora reformer utvärderas i sin helhet efter en tid.

Angående pensionerna har det från flera håll konstaterats att det svenska pensionssystemet är finansiellt tillförlitligt, och systemet har fungerat väl i det avseendet. Men den andra sidan av myntet, den sociala dimensionen av pensionssystemet i form av pensionsnivåer, framstår enligt flera rapporter och studier i vissa delar som mindre lyckad. Det betyder att pensionsnivåerna hamnar i många fall på för låga nivåer för att kunna ge en rimlig levnadsnivå på äldre dagar. Både Pensionsmyndigheten och Pensionsåldersutredningen har konstaterat att antalet äldre med låg ekonomisk standard kommer att öka i framtiden om inget görs.

Inte minst är det bekymmersamt att ett helt arbetsliv inte ger mycket tillskott i pensionshänseende, jämfört med en person som varit arbetslös hela eller stora delar av sitt liv. Pensionssystemet ska bygga på livsinkomstprincipen, att hela livets inkomster

ska spegla ens pension, men så blir det inte i verkligheten. Detta är inte rimligt och behöver förändras.

Det blir också ett problem för systemets legitimitet när pensionsutfallet blir mycket likartat oavsett arbetsinsats och att pensionsnivåerna har svårt att nå upp till vad som kan anses vara en rimlig och god levnadsnivå. Precis som det ska löna sig att arbeta jämfört med att inte arbeta måste det vara självklart att det i pensionskuvertet ska löna sig att ha arbetat.

En del människor kan och vill arbeta längre, vilket kan vara ett sätt att höja sin pension, och detta bör stimuleras. Men det finns också många som av olika skäl inte kan jobba längre upp i åren. Dessutom har Sverige redan EU:s högsta sysselsättningsciffror och flest antal år i arbetslivet. En stor och växande andel svenskar i arbetsför ålder oroar sig för att pensionen inte ska räcka till i framtiden, samtidigt som dagens äldre har fått det allt tuffare ekonomiskt i det nya pensionssystemet. Detta sänker människors tillit till systemet, vilket är olyckligt när vi samtidigt vet att det fungerar väl ur finansiell synvinkel – men mindre väl när det gäller den sociala delen.

Drygt två decennier har gått sedan det svenska pensionssystemet reformerades. Det kan nu konstateras att det för alltför många pensionärer tyvärr inte lönat sig tillräckligt mycket att ha arbetat. Förändringar behövs så att det i pensionssystemet lönar sig i högre grad att ha arbetat. Vi har också förmånen att kunna titta på hur andra länder har löst liknande problem och ta lärdom av detta. Stora reformer, som av pensionssystem, bör genomgå en genomgripande utvärdering efter en tid. I detta fall bör en fullständig utvärdering göras externt av utomstående, gärna internationella, experter som kan ta in lärdomar från andra länders liknande arbete. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Sten Bergheden (M)